

26/5

Svenska Dagbladet

betecknar Dagens Nyheter som den svenska pressens Grand danois. Motiveringen, som måhända uppskattas i kennelklubbar, är att vi i början av året återgav en redogörelse för vissa i en ansedd engelsk tidskrift publicerade dokument ur det österrikiska arkivet som tydde på att Oscar II år 1904 till turkiske ministern i Stockholm framfört ett förslag om ett svensk-turkiskt angrepp på Ryssland. Utrikesdepartementet har sedan undersökt saken och i en kommuniké förklarat att det "synes vara troligt att de ifrågakvarande dokumenten icke är äkta".

Dagens Nyheter blir nu anklagad för två saker. Dels för att ha stuckit undan utrikesdepartementets kommuniké — det är totalt falskt, den publicerades utförligt på första sidan, vilket inte skedde i någon annan tidning utom just Svenska Dagbladet. Dels för att ha trott på dokumenten. Det var

ingenting konstigt; den tron delades av en rad framstående historiker, och Svenska Dagbladet tillgrip, utom förfalskningshypotesen, i sin iver att för varje fall skydda det konungliga sådana medel som att påstå att turkiske ambassadören inte förstod franska och att Oscar II var för sjuk för att man skulle kunna tillmäta hans uttalanden någon betydelse.

Det är ingenting att tillägga utom ett konstaterande att Svenska Dagbladet denna gång sannolikt hade rätt i en av sina motstridiga hypoteser. Tidningen, som omsorgsfullt underlätit att meddela sin läsekrets de nästan otroliga nyheter som forskningen under senaste tid med ostridigt hållbar dokumentering givit om den oscariska utrikespolitiken, har funnit ett litet alibi i de förfalskningar som i denna speciella punkt troligen förelegat. Man ser den välsinnade, svansviftande taxen med sina rara och blanka ögon sitta vackert inför denna sockerbit.

D • N

27/5 1951

Avgrund eller fulländning

"Mänskligheten kan liknas vid en man som klättrar upp för en svår och farlig brant, vid vars krön ligger en högslätt av underbara bergsängar." Så skriver Bertrand Russell i sin senaste bok (*The Impact of Science on Society*). Det är samma tanke som framstegsfilosoferna i Europa och Amerika framfört sedan två hundra år. Bara en stigning till, bara ytterligare en kraftanstängning, så kommer vi upp på jämn mark. Ingen kan vara mera medveten än Bertrand Russell om att den fantasin är gammal och sliten, i våra dagar ofta förhånad. Har då Russell några speciella skäl för att tro att vår generation, enligt gängse uppfattning en av de mera pinade i historien, står på tröskeln till en ny och bättre värld, eller är hans paroll blott ett uttryck för den munt- ra vitalitet som trots all skepsis och negativism präglar hans skrifter?

Tekniken och demokratiseringen har i förening på vissa håll redan skapat förutsättningar för ett gott och lyckligt liv, skriver han. "På det hela taget tror jag att denna tidsålder innebär en förbättring i förhållande till alla sina föregångare — utom för de rika och privilegierade... Den allmänna lyckonivån i England likaväl som i Amerika är högre än i något tidigare samhälle vid någon tid." Vetenskapen i detta ords vidaste mening gör det möjligt att inom en överskådlig tid uppnå samma läge i hela världen. Det är tre villkor som måste uppfyllas för att säkerställa dessa till fulländning gränsande förbättringar: kriget måste avskaffas, makten måste bli jämnt fördelad, befolkningsökningen måste begränsas. De båda sistnämnda villkoren är praktiskt taget uppfyllda i västerns demokratier. Den egentliga svårigheten ligger i kriget och krigsfaran.

Men även på den punkten är Russell optimistisk. Nu står blott två stora makter mot varandra, USA och Ryssland. Om det blir krig kan den ena partens seger resultera i ett världsrrike och därmed i krigets avskaffande för all framtid — det är numera inte svårare att styra en värld än det förr var att förvalta en mindre stat. Självfallet är en seger för västern att

på något sätt förekomma en explosion och att hoppas att tiden skall bringa oss visdom."

Konstruktionen utmynnar alltså i det nära nog meningslösa. Ty att "vi", dvs. västerns demokrater, skulle kunna tänka ut en metod att ändra de ryska härskarnas inställning kan väl Russell inte gärna vilja påstå. Vad som blir kvar blir alltså endast önskan att vinna tid, att undvika en explosion. Och det är i själva verket den enkla föreställning som för närvarande dominerar västerns politik. Bakom den föreställningen ligger inte någon förvisning om att tiden verkligen är på rätt sida, blott vilja att bevara freden och hopp om att eventuellt någon förändring i diktaturerna skall komma till stånd, ägnad att ge utsikter till uppgörelse och avspänning. Men denna arbetshypotes ter sig för det stora flertalet demokrater som den enda rimliga — och skulle det gå som man hoppas är det en omätlig vinst som tillfaller mänskligheten.

föredra, då vinnes på en gång fred och demokratisering. Ett krig skulle dock kunna innebära så omätlig förstörelse att den varaktiga freden inte får vinnas till detta pris. En tredje möjlighet är den väsentliga, den enda ljusa: att öst och väst kommer överens och tillsammans bygger upp den nya världen.

Det är glädjande att en så briljant begåvning kan tänka så väl om framtiden. Och såtillvida har Russell uppenbart rätt som en värld i tryggad fred och samverkan skulle kunna realisera utopisternas drömmar på ett sätt som förr inte var tänkbart. Då det gäller den avgörande frågan om kriget har Russell emellertid inget råd att ge. "Det enda vi kan göra är att